

PROGRAM PRENOVE ŠIRŠEGA OBMOČJA STARE LJUBLJANE (povzete), JUNIJ 1983.

ZAČETEK JAVNE RAZPRAVE O PRENOVI STARE LJUBLJANE

Kako nova bo Stara Ljubljana?

V začetku junija smo dobili nov dokument, povzete obširnega in celovitega programa prenove širšega območja Stare Ljubljane.

Gradivo so po naročilu Samoupravne stanovanjske skupnosti Center izdelali strokovnjaki iz ZIL TOZD Urbanizem, Inštitut za sociologijo, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Zavod SRS in Regionalni zavod za varstvo kulturne in naravne dediščine, Biotehnična fakulteta, VTO za agronomijo, Katedra za krajinsko arhitekturo ter Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij.

V gradivu so strokovno obdelani vzroki propadanja starih mestnih predelov, analizirano je sedanje stanje stanovanjskega fonda in njegov nadaljni razvoj. Posebno poglavje je namenjeno rabi poslovnih prostorov in možnostim za nove, temu prostoru primernejše dejavnosti. Sledijo

poglavja o prometu in komunalni infrastrukturi, vrednotenju odprtega prostora in razvojnih možnostih. Poseben in pomemben del predstavljajo tudi sociološki in etnološki vidiki prenove.

Prvi so o gradivu spregovorili na Mestnem komiteju za urbanizem in varstvo okolja. Sledila bo široka javna razprava tako v strokovnih društvih (arhitektov, urbanistov itd.) in po krajevnih skupnostih v občini, kjer naj bi se lotili prenove. Jeseni bodo razpravljali o gradivu tudi upravni organi in občinska skupščina.

Ugotovitve in predlogi iz javne razprave podani na skupščini bodo predvsem smernice za ravnanje pri prenovi. Vključili jih bodo v dokument Ljubljana 2000, v dolgoročne in kratkoročne programe razvoja občine in Ljubljane.

L. Š.

NA OBISKU PRI DRUŠTVU LIKOVNIH SAMORASTNIKOV

Ljudje v svetu barv in oblik

»Človeštvo mora spremeniti svoj odnos do življenja in namesto kulta potrošništva bolj ceniti duha, misel, spoznanje, ljubezen in lepoto«; naj s to mislijo Franceta Smoleta, človeka, ki je bil že od samega začetka hrbenica društva, začnem tudi ta kratek zapis.

Povejte nam kaj več o tem, kako ste začeli, koliko članov šteje vaše društvo?

Začeli smo pred približno trinajstimi leti. Nemajhna zasluga za začetek našega delovanja gre našim prvim mentorjem, Milanu Butini, Igorju Plešku, kustosinji Bredi Misja, Aladarju Zaharijašu, Savu Sovretu; letos pa je naš mentor akademski slikar Iztok Urbančič, v veliko pomoč pa nam je tudi likovni pedagog Milan Merhar, sicer član naše družbe. Društvo trenutno šteje okrog sto članov.

Kdo so ljudje, ki tvorijo vaše društvo?

Tako kot na samem začetku, so tudi danes to ljudje najrazličnejših poklicev in starosti, takšni, ki nosijo v sebi željo, da se v trenutkih sreče, veselja in tudi razočaranja zatečemo v svoj svet, ki ga izražamo z likovno govorico.

Kako pa vaše delo, povezovanje navzven?

Po številu članov je naše društvo največja likovna skupina v Sloveniji in lahko rečemo, da je ob stalnih likovno izobraževalnih prizadevanjih

tako svojih članov kot mentorjev doseglo že kar vzorne rezultate. Tudi ne bi bilo prav, če ne bi na tem mestu omenili številnih likovnih prireditev v Ljubljani in drugod ali plodnega sodelovanja z likovnimi skupinami vseh delov Slovenije pa tudi prek njenih meja, izmenjave razstav itd. Letos bomo že tretjič sodelovali na ex-tempore pod naslovom Podoba Ljubljane. Prav te dni, z otvoritvijo v četrtek, 23. junija na Gospodarskem razstavišču, smo s svojo razstavo sodelovali ob podelitvi nagrad in priznanj ob dnevu samoupravljanja. Seveda si naše društvo stalno prizadeva za strokovni dvig svojih članov in to s pomočjo najrazličnejših oblik likovnega izobraževanja, kot so predavanja, tečaji, kolonije, pogovori ali obiski razstavnih prireditev.

Imate morda tudi možnost stalnega razstavljanja oziroma svoje stalno razstavišče?

Skupina ima svoje stalno razstavišče v izložbenih oknih ljubljanske Mestne knjižnice; tudi na ta način, z izborom kvalitetnih likovnih del, krepi svoj ugled in svojo izobraževalno vlogo.

Morda še kakšen nov načrt?

S tem, ko smo pridobili nov prostor, atelje v Rožni ulici, načrtujemo obnovo tečaja grafike, kar bo prav gotovo popestrilo delo v našem društvu in priklicalo k sodelovanju še kakšnega novega ljubitelja.

V. L.

Drobna sled črne smrti

Tole znamenje v Krakovski ulici 21 je nekako prav tako veliko, pa mnogo manj očitno, kot običajna hišna številka in vendar priča o dogodkih, ki so pretresali deželo v 15., 16., 17. stoletju, o epidemijah kuge, ki so domala opustošile vrsto slovenskih mest – med njimi tudi Ljubljano. »Črna smrt« – kot so ji rekli – so v naše kraje prinašali romarji v Sveto deželo, pozneje turški vojaki in ubežniki iz turškega ujetništva, ves ta čas pa tudi beneški trgovci, ki so vzdrževali stalne poslovne stike z bližnjim vzhodom ter trgovci iz Ljubljane, ki so po svojih poslih potovali v Benetke. Z robo, ki so jo imeli vskladiščeno na bregovih beneških kanalov, so prinašali domov tudi klice bolezni, najbolj zlovesče groznje tistega časa. Leta 1599 je kuga zajela Ljubljano v posebno hudi obliki, iztrebila je cele mestne predele in mnogo hiš do konca opustošila: po Valvasorju je umrlo ob tej priložnosti samo v notranjem mestu 350 ljudi. Nekaj dni pred izbruhom epidemije je obiskal Ljubljano mejni grof Malaspina s spremstvom – genavadno naključje, ki človeka kar vabi, da bi krivdo za pomor – morda po krivici – pripisal njemu! Ljubljanski župan je bil v tem času Andrej Hren, brat slovitega škofa, ki je tako strastno preganjal slovenske protestante. V skladu s predpisi je prestavil središče vsega poslovanja mestne gosposke, deželnih oblasti, sodstva in pošte – v Kamnik.

Foto: VLADO VIVOD

V Ljubljani je bilo po ulicah videti le skupine grobarjev, ki so z maskami na licih in baklami v roki – verjeli so, da jih ogenj obvaruje pred boleznijo – prevažali mrlične na pokopališča. Jama, skupinski grob, živo apno, nobenega slovesa! Mnoge hiše so imele na vratih s kredo narisani križ – v njih so bili kužni bolniki – mnoge pa so imele z deskami zabita vrata: tam ni bilo več nikogar med živimi. Ustno izročilo pravi, da se je morija ustavila prav v hiši v Krakovski ulici 21, kjer je danes vzdano znamenje, nastalo živim v opomin in mrtvim v spomin. Tu si je smrt bojda polomila zobe. Ne prvič – ne zadnjič!

BOGO SAJOVIC

Humoreska

Ondan sem kupoval v neki ljubljanski trgovini. Kupiti sem moral gumijsto cev. Zavil sem torej v neko veleblagovnico s tehničnim blagom.

Ker je v veleblagovnicah sistem samopostrežbe in ker naši vrli prodajalci to zelo dobro vedo, sem torej sam brskal po policah in nazadnje našel konec črne gumijaste cevi. Dolga je bila približno šest metrov, jaz pa sem potreboval vsega kakšnih sedemdeset centimetrov. Torej sem končno poiskal še prodajalca in kmalu sem ga tudi našel. Povprašal sem ga po ceni. Možno se je zagledal v nekakšne knjige, potem pa nejevolno vrgel glavo vznak. Pričakoval sem besno številko, kajti danes tistega, kar iščeš, ni, če pa je, je tako salamensko drago, da se ti zmeša v glavi.

»To je čudno,« je rekel prodajalec, »deset dinarjev kilogram.«

»In koliko je težak ves ta konec?« sem vprašal.

Vrgel je cev na tehtnico. Štirideset dlkg je imela. Prav nejevoljno mi je rekel, da stane štiri dinarje.

»Potem bom kupil vse,« sem rekel.

Dal mi je cev in je bil še kar naprej nejevoljen. Očitno bi jo kupil sam, če bi se spomnil in brskal po starih zalogah. Tako pa sem mu jo speljal izpred nosa.

No, kot sem rekel, sem potreboval le kakšnih sedemdeset cm te cevi, ampak če je tako poceni, zakaj pa ne bi vzel vse. In tako mi zdaj ta cev, oziroma ostanek visi doma, drugače pa bi visela pri prodajalcu, ali pa pri kom drugem, kajti toliko časa že živimo v naši nenehno razvijajoči se družbi, da dobro vemo, da je greh, če ne kupiš stvari, ki je poceni, pa če jo potrebuješ ali ne.

No, v drugih potrošniških družbah kupujejo tudi stvari, ki jih ljudje ne potrebujejo, ampak ti kupci vsaj mislijo, da določeno stvar potrebujejo. Jaz in mnogi moji sonarodnjaki z menoj pa dobro vemo, da določene stvari, ki je poceni, nikdar ne bomo potrebovali, pa jo vseeno kupimo, kar se izplača.

PISMA BRALCEV

Le tako naprej!

Glasilo Dogovori prebiram že osem let, odkar sem se preselila v Center. Priznati moram, da sem jih včasih le prelistala, v zadnjem času pa jih preberem od prve do zadnje strani, med drugim tudi zato, ker sem sedaj v pokoju in imam več časa. Veliko zvem o dogajanju v občini, pa tudi o naši krajevni skupnosti, čeprav bi želela, da bi bilo prav tega pisanja, iz najbližjega okolja, še več. Ker sem članica hišnega sveta in imamo pri našem delu veliko težav, bi želela, da bi več pisali o delovanju hišnih svetov, saj bi bilo zanimivo izmenjati izkušnje in spoznati, kako iste težave rešujejo kje drugje.

Predvsem pa bi vam rada čestitala za rubriko, ki sem jo opazila v zadnjem času z naslovom »Ljubljana – skrita, neznana«. Prispevki v tej rubriki so res pravi »biserčki« in takega pisanja bi si želeli še več, saj je včasih prav sramotno, kako malo vemo o svojem mestu, svoji ulici in ne nazadnje – o naši pestri in bogati preteklosti. Želim vam veliko uspehov pri vašem delu in vas lepo pozdravljam!

ANICA CERKOVNIK